

Sygnatura akt III U 403/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 15-09-2023 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia **Elżbieta Majewska**

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Alina Darul

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 07-09-2023 r. w (...)

sprawy **A. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę górniczą

na skutek odwołania A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 18.05.2023r. znak: (...)

1. o d d a l a odwołanie.

2. zasądza od odwołującego na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł tytułem

zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sędzia Elżbieta Majewska

Sygn. akt **III U 403 / 23**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 maja 2023 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił A. G. prawa do emerytury górniczej ponieważ nie udokumentował 25 lat pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że do ustalenia prawa do emerytury górniczej nie uznał okresu pracy od 1.09.1990 r. do 22.04.1991 r. , od 04.11.1992 r. do 30.11.1993 r., od 01.12.1996 r. do 30.04.2008 r. i d 01.04.2016 r. do 22.12.2022 r. na stanowisku wymienionym w załączniku 2 pkt 32 rozporządzenia MPiPS z dnia 23.12.1994 r. oraz okresu od 1.12.1993 r. do 30.11.1996 r. jako zatrudnienie na stanowisku wymienionym w załączniku nr 2 pkt 11 rozporządzenia MPiPS z dnia 23.12.1994 r. gdyż stanowiska, które w tym czasie zajmował ubezpieczony nie zostały wymienione w rozporządzeniu jednocześnie dokumentacja zgromadzona w aktach sprawy wskazuje, że w tym czasie wnioskodawca nie wykonywał pracy górniczej określonej w przepisach ustawy emerytalnej. Ponadto do pracy górniczej nie został uznany w wymiarze półtorakrotnym okres od 01.05.2008 r. do 28.02.2015 r. gdyż wyjaśnienia

pracodawcy dotyczące tego okresu zatrudnienia nie potwierdzają by odwołujący wykonywał pracę bezpośrednio w przodku.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł A. G. wnosząc o uchYLENIE decyzji i przyznania prawa do emerytury górniczej oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

A. G., ur. (...), złożył w dniu 27.12.2022 r. wniosek o przyznanie prawa do emerytury górniczej. We wniosku oświadczył, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu na dochody budżetu państwa. Do wniosku ubezpieczony dołączył świadectwo wykonywania pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą z dnia 22.12.2022 r. wystawione przez (...). w K., w którym pracodawca stwierdził, że A. G. jest zatrudniony od 01.09.1987 r. do nadal (w tym od 01.03.2015 r. przejęty na podstawie art. 23⁽¹⁾ kp z (...), a od dnia 01.08.2017 r. przejęty w trybie art. 23⁽¹⁾ kp z (...)).

W tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą określoną: w art. **50 C ust 1 pkt 4** ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na stanowiskach według rozporządzenia MP i PS dnia 23.12.1994 r.

- od 1.09.1990 r. do 22.04.1991 r. - rzemieślnicy i inni robotnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych : ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterzy, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle - **zał. nr 2 pkt 32**,

- od 04.11.1992 r. do 30.11.1993 r. - rzemieślnicy i inni robotnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych : ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterzy, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle - **zał. nr 2 pkt 32**,

- od 01.12.1993 r. do 30.11.1996 r. - mechanik maszyn i urządzeń górniczych na odkrywce oraz mechanik zatrudniony w stałej grupie remontowej na odkrywce - **zał. nr 2 pkt 11**,

- od 01.12.1996 r. do 30.04.2008 r. - rzemieślnicy i inni robotnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych : ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterzy, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle - **zał. nr 2 pkt 32**,

- od 01.03.2015 r. do 31.03.2016 r. - operator sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce - **zał. nr 2 pkt 22**,

- od 01.04.2016 r. do nadal - rzemieślnicy i inni robotnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych : ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterzy, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle - **zał. nr 2 pkt 32**,

W tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą na odkrywce w kopalni określoną :

w art. **50 D ust 1 pkt 1** ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na stanowiskach według rozporządzenia MP i PS dnia 23.12.1994 r.

- od 01.05.2008 r. do 28.02.2015 r. - operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce - **zał. 3 cz. III pkt 4**.

Pozostałe okresy pracy :

od 01.09.1987 r. do 30.06.1990 r. - pozostałe,

od 01.07.1990 r. do 31.08.1990 r. - urlop bezpłatny,

od 23.04.1991 r. do 19.10.1992 r. – służba wojskowa,

od 20.10.1992 r. do 03.11.1992 r. - ustawowa przerwa po wojsku.

Ponadto wnioskodawca dołączył załącznik do karty ewidencyjnej pracownika zawierający ewidencję dniówek półtorakrotnych za okres od maja 2008 r. do lutego 2015 r.

W dniu 10.01.2023 r. do ZUS wpłynęło świadectwo pracy z dnia 02.01.2023 r. wystawione przez (...) w K., z którego wynika, że stosunek pracy uległ rozwiązaniu z dniem 31.12.2022 r. Ponadto dołączono zaświadczenie pracodawcy z dnia 02.01.2023 r. , w którym potwierdzono, że od chwili wystawienia świadectwa pracy górniczej tj. od 22.12.2022 r. do 31.12.2022 r. A. G. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą określoną w art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy na stanowisku rzemieślnicy i inni robotnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych : ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterzy, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle - zał. 2 pkt 32. , a po wystawieniu świadectwa pracy górniczej zakres i miejsce wykonywania czynności nie zmieniły się.

Pismem z dnia 24 stycznia 2023 r. organ rentowy zwrócił się do pracodawcy odwołującego o wyjaśnienie jakie stanowiska wynikają z angaży w okresie zatrudnienia 1990 – 2022 oraz wskazania miejsca wykonywania pracy na odkrywce oraz rodzaju wykonywanych czynności, a także wskazanie na jakich maszynach i urządzeniach wnioskodawca wykonywał swoją pracę oraz jakie czynności wykonywał na stanowisku rzemieślnik, mechanik maszyn górniczych , operator sprzętu pomocniczego oraz operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych. W odpowiedzi na pismo pozwanego (...) w piśmie z dnia 10.02.2023 r. wskazało na jakich stanowiskach i w jakich oddziałach był zatrudniony odwołujący, ponadto dołączono charakterystykę stanowisk pracy oraz wyjaśnienia dotyczące miejsca wykonywania prac, czynności jakie odwołujący wykonywał oraz na jakich maszynach i urządzeniach. Z informacji tej wynika, że A. G. wykonywał prace związane z naprawą układów napędowych, układów przeniesienia napędu, osprzętu roboczego, zespołów hydrauliki siłowej w sprzęcie technologicznym typu : spycharki gąsienicowe, jednonaczyniowe koparki gąsienicowe , ładowarki kołowe i gąsienicowe, przesuwarki przenośników taśmowe, układacze rur, gąsienicowe dźwigi samojezdne tj. maszyn eksploatowanych bezpośrednio na odkrywkach (...) Ponadto były to prace związane z regeneracją , konserwacją i regulacją parametrów pracy mechanizmów napędowych i zasilających gąsienicowych zespołów podwoziowych, osprzętu dźwigowego, przeglądów technicznych oraz weryfikacji podzespołów i mechanizmów sprzętu technologicznego do napraw i remontów. Natomiast na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce bezpośrednio brał udział w procesach związanych z wydobywaniem kopaliny i nadkładu polegającymi na zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu i przewozie nadkładu i złoża oraz na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych (...). Na tym stanowisku obsługiwał koparki gąsienicowe oraz ładowarki kołowe.

Kolejnym pismem z dnia 15.03.2023 r. ZUS zwrócił się do (...)o dodatkowe wyjaśnienia dotyczące tego do kiedy na odkrywce A. prowadzone były czynności związane z wydobywaniem węgla , jeśli zostały zakończone wcześniej niż nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy to jakie czynności wykonywał ubezpieczony po zaprzestaniu wydobywania. W odpowiedzi na to pracodawca wyjaśnił, że eksploatacja pokładów węgla brunatnego w odkrywce A. trwała do 17 lutego 2021 r., a od 18 lutego 2021 r. do chwili obecnej trwa likwidacja zakładu górniczego. Po zakończeniu wydobywania A. G. wykonywał usługi techniczne , usuwał awarie , dokonywał napraw mechanicznych jednostek sprzętu technologicznego przeznaczonego do bezpośredniej obsługi związanych z demontażem maszyn układu (...) i rekultywacji technicznej całego wyrobiska.

Po tych wyjaśnieniach organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję i uwzględnił wnioskodawcy okres zatrudnienia od 01.05.2008 r. do 31.03.2016 r. jako okres pracy górniczej w wymiarze pojedynczym , który po wyłączeniu okresów

zasilkowych wyniósł 7 lat, 9 miesięcy i 21 dni. Pozostałych okresów wskazanych w świadectwie wykonywania pracy górniczej pracy górniczej pozwany nie zaliczył do pracy górniczej z przyczyn podanych w uzasadnieniu decyzji.

Na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania Sąd ustalił, że A. G. odbywał praktyczną naukę zawodu w (...) od dnia 01.09.1987 r. do 30.06.1990 r. Po zakończeniu nauki w szkole odwołujący podjął pracę w (...) od dnia 01.09.1990 r. Został wówczas zatrudniony na stanowisku ślusarz w oddziale (...). Był to oddział maszynowy remontu sprzętu pomocniczego, który zajmował się usuwaniem awarii, remontami oraz konserwacją sprzętu pomocniczego pracującego na odkrywce. Odwołujący jako ślusarz pracował przy usuwaniu awarii koparek jednonaczyniowych, spycharek, ładowarek, przesuwarek, dźwigów bocznych i innego sprzętu pomocniczego. Sztymar zmianowy przed rozpoczęciem zmiany zbierał informacje o awariach i uszkodzeniach sprzętu pomocniczego na odkrywkach. Następnie rozdzielał zadania pomiędzy pracowników na zmianie i po rozdzieleniu zadań odwołujący i pozostali pracownicy jechali na konkretną odkrywkę, gdzie zajmowali się naprawą uszkodzonych koparek jednonaczyniowych, spycharek, przesuwarek, dźwigów i innego sprzętu pomocniczego.

W okresie 23.04.1991 r. do 19.10.1992 r. ubezpieczony dobywał zasadniczą służbę wojskową, a po jej zakończeniu, od dnia 04.11.1992 r. nadal pracował (...) A. jako ślusarz w oddziale (...). Do obowiązków ubezpieczonego należała naprawa sprzętu pomocniczego typu koparki jednonaczyniowe, spycharki, ładowarki, dźwigi, przesuwarki, czyszczarki, był to sprzęt pomocniczy, który pracował przy maszynach podstawowych (koparkach i zwałowarkach) oraz przy przenośnikach taśmowych na odkrywce. Odwołujący nie zajmował się natomiast usuwaniem awarii i remontami maszyn podstawowych czy też przenośników gdyż tymi pracami zajmował się inny oddział.

Od dnia 01.12.1993 r. pracodawca powierzył odwołującemu stanowisko mechanik maszyn i urządzeń górnictwa odkrywkowego jednak zakres jego obowiązków i rodzaj wykonywanych prac nie zmienił się, a odwołujący cały czas wykonywał prace związane z naprawą sprzętu pomocniczego i sprzętu technologicznego.

Od dnia 01.07.1996 r. stanowisko odwołującego zostało określono jako ślusarz na odkrywce w oddziale (...), a odwołujący nadal wykonywał takie same obowiązki na odkrywce jak we wcześniejszym okresie zatrudnienia tj. pracował przy naprawie, remontach i konserwacji sprzętu technologicznego i pomocniczego. Wykonując powyższe obowiązki ubezpieczony zaczął specjalizować się w naprawach układów silnikowych i napędowych, ukończył kurs dotyczący budowy, obsługi i diagnostyki silników, wykonywał wówczas naprawy układów silnikowych i napędowych sprzętu pomocniczego. Od tego czasu pracował w brygadzie silnikowej, która zajmowała się tylko naprawą silników, które popszyły się w sprzęcie pomocniczym. Naprawy były wykonywane na odkrywce, tam gdzie maszyny te pracowały, jeśli nie można było naprawić silnika wówczas był on wymontowywany i zawożony na bazę, a pracownicy pobierali nowy sprawny silnik, który następnie montowali w uszkodzonym urządzeniu. Naprawą wymontowanego uszkodzonego silnika zajmowały się firmy zewnętrzne.

Z dniem 1.12.2005 r. doszło do połączenia oddziału (...) z oddziałem (...) i powstał wówczas oddział (...) tj. oddział (...), a później oddział (...). Po zmianach organizacyjnych zakres obowiązków wnioskodawcy na stanowisku ślusarz na odkrywce pozostał taki sam.

Od dnia 01.05.2008 r. pracodawca powierzył odwołującemu stanowisko operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, a charakter jego pracy i zakres obowiązków uległ zmianie. A. G. w 2003 r. uzyskał uprawnienia do obsługi ładowarek jednonaczyniowych, a w 2004 r. uprawnienia do obsługi żurawi samojezdnych o udźwigu do 10 t., natomiast w kwietniu 2009 r. uzyskał uprawnienia do obsługi spycharki. Jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce odwołujący obsługiwał najczęściej spycharki, ładowarki. Przy pomocy spycharki wyrównywał teren pod koparkami, zwałowarkami by maszyna mogła się przemieszczać, wyrównywał drogę dojazdową do koparek, usuwał kamienie spod koparek, robił rowy odwadniające. Wyrównywał też teren pod przenośnikami w związku z przesuwaniem przenośników, przepychał nadkład jeśli zablokował się na przenośniku. Ładowarką natomiast odwołujący wywoził kamienie spod maszyny i przewoził do miejsca składowania kamieni, skąd były zabierane przez samochody ciężarowe i wywożone poza odkrywkę. Ponadto, jeśli była taka potrzeba, odwołujący

nadal pomagał przy naprawach sprzętu technologicznego, skierowanie odwołującego do takich prac mogło się zdarzyć raz w tygodniu.

Z dniem 01.03.2015 r. doszło do przejęcia części zakładu pracy, w którym odwołujący był zatrudniony przez nowego pracodawcę (...)w K.. Od tego dnia odwołujący pracował w oddziale (...) i zajmował się naprawą sprzętu technologicznego typu koparki jednonaczyniowe, spycharki, ładowarki, przesuwarki, dźwigi boczne. Pracodawca określił stanowisko odwołującego jako rzemieślnik wykonujący prace mechaniczne w przodku, jednak za ten okres nie prowadzono ewidencji dniówek półtorakrotnych.

Od dnia 01.08.2017 r. nastąpiło przejście zakładu (...) przez nowego pracodawcę (...). Od dnia 01.09.2017 r. powierzono odwołującemu stanowisko starszy rzemieślnik wykonujący prace mechaniczne na odkrywce, odwołujący na tym stanowisku nadal zajmował się naprawą układów napędowych, układów przeniesienia napędu, osprzętu roboczego, zespołów hydrauliki siłowej w sprzęcie technologicznym typu : spycharki gąsienicowe, koparki jednonaczyniowe, ładowarki kołowe i gąsienicowe, przesuwarki przenośników taśmowych, układacze rur, dźwigi samojezdne. Prace te odwołujący wykonywał na odkrywce A..

Eksploatacja pokładów węglowych na odkrywce A. trwała do 17 lutego 2021 r. , po tym czasie do chwili obecnej trwa likwidacja odkrywki. Po zakończeniu wydobywania odwołujący nadal zajmował się usuwaniem awarii, naprawą, konserwacją sprzętu technologicznego przeznaczonego do prac związanych z demontażem maszyn układu (...) i rekultywacji całego wyrobiska. Na tym stanowisku ubezpieczony pracował do końca zatrudnienia tj. do dnia 31.12.2022 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, dokumentów z akt osobowych odwołującego, na podstawie zeznań świadków A. M. i M. D. oraz na podstawie zeznań odwołującego.

Sąd dał wiarę treści dokumentów w aktach osobowych ubezpieczonego uznając je za jasne i przekonujące, są to dokumenty sporządzone na bieżąco w trakcie zatrudnienia pracownika jednak z dokumentów tych nie wynika jakie konkretnie prace i gdzie pracownik wykonywał. W tym zakresie dokumenty te musiały być uzupełnione zeznaniami świadków, wyjaśnieniami pracodawcy przy uwzględnieniu rodzaju i charakteru prac jakie były prowadzone przez oddział, w którym zatrudniony był odwołujący. Przy uwzględnieniu całości materiału dowodowego Sąd odmówił wiarygodności dokumentom sporządzonym przez pracodawcę w postaci świadectwa wykonywania pracy górniczej gdyż w dokumencie tym dokonano zakwalifikowania okresów zatrudnienia wnioskodawcy w sposób niezgodny z definicją pracy górniczej zawartą w przepisach ustawy emerytalnej.

Sąd co do zasady dał wiarę zeznaniom świadków bowiem były logiczne, spójne, wzajemnie się uzupełniały. Świadkowie pracowali z odwołującym w różnych okresach zatrudnienia w tym samym oddziale, wskazali na czym polegała jego praca i gdzie była wykonywana. Zeznania te są też zgodne z charakterystyką stanowiska pracy sporządzoną przez pracodawcę odwołującego oraz częściowo zgodne z dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych pracownika.

Również zeznania ubezpieczonego zasługiwały na uwzględnienie, gdyż były szczere, logiczne , spójne i zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z treścią **art. 50a ust. 1** ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1251) górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

ukończył 55 lat życia;

ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;

nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W **ust. 2** powołanego przepisu stwierdza się, że wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

W świetle przepisu **art. 50c ust. 1 pkt 4** ustawy za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewożeniu nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalin.

Ponieważ na podstawie wskazanych przepisów do chwili obecnej nie zostało wydane stosowne rozporządzenie dlatego też, zgodnie z treścią art. 194 ustawy, w tym zakresie nadal znajduje zastosowanie rozporządzenie wydane na podstawie delegacji zawartej w poprzednio obowiązujących przepisach tj. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995r. Nr 2 poz.8).

W załączniku nr 2 tego rozporządzenia określone są stanowiska, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego (a także przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących prace górnicze dla kopalń węgla brunatnego) uważa się za pracę górniczą. Wśród tych stanowisk wymienione są stanowiska :

- pod pozycją **11** mechanik maszyn i urządzeń górniczych na odkrywce oraz mechanik zatrudniony w stałej grupie remontowej na odkrywce,
- pod pozycją **22** operator sprzętu pomocniczego i technologicznego na odkrywce,
- pod pozycją **32** rzemieślnicy i inni robotnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych i remontowych : ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, monterze, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle.

Podkreślić przy tym należy, że w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż przy ocenie pracy górniczej nie można przypisać decydującego znaczenia nazwie stanowiska, jeżeli nie wiąże się z nim rzeczywiste wykonywanie pracy górniczej, czyli tej określonej w ustawie, a nie jakikolwiek pracy górniczej. Przepis wykonawczy rozporządzenia nie definiuje pracy górniczej i dlatego jego wykładnia nie może zmieniać ani rozszerzać ustawowej definicji pracy górniczej. Powtórzyć należy (za wyrokiem Sądu Najwyższego z 19 maja 2019 r., I UK 53/18, LEX nr 2684862), że nie każda praca, która funkcjonalnie łączy się z eksploatacją odkrywki w kopalni węgla brunatnego jest pracą górniczą w rozumieniu ustawy emerytalnej. O pracy górniczej decyduje ustawa, zaś analizy i kwalifikacji takiej pracy nie można rozpoczynać i prowadzić, przyjmując za nadrzędny, przepis wykonawczy do ustawy, czyli zapis stosownego punktu w załączniku nr 2 do rozporządzenia z 1994 r. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2010 r., I UK 337/09, LEX nr 601991).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy uwzględnił jako okres pracy górniczej okres zatrudnienia odwołującego od 01.05.2008 r. do 31.03.2016 r. na stanowisku operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, przy czym uwzględnił ten okres w wymiarze pojedynczym. Okolicznością sporną w przedmiotowej sprawie było m.in. to

czy w pozostałych okresach wskazanych w świadectwie wykonywania pracy górniczej ubezpieczony wykonywał pracę górniczą, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej.

W ocenie Sądu przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło przyjąć, że w spornym okresie zatrudnienia tj. od 01.09.1990 r. do 22.04.1991 r., od 04.11.1992 r. do 30.11.1993 r., od 01.12.1993 r. do 30.11.1996 r. od 01.12.1996 r. do 30.04.2008 r. oraz od 01.04.2016 r. do 31.12.2022 r. odwołujący będąc zatrudniony na stanowiskach: ślusarz, ślusarz na odkrywce, mechanik maszyn i urządzeń górniczych na odkrywce, rzemieślnik wykonujący prace mechaniczne w przodku oraz starszy rzemieślnik wykonujący prace mechaniczne na odkrywce w oddziałach (...), (...), (...), (...) i (...) wykonywał prace polegające na naprawach, remontach i konserwacji sprzętu technologicznego. Prace te były wykonywane na terenie odkrywki, jednak tego rodzaju prace, nie zostały jednak wymienione w art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy, gdyż w powołanym przepisie mowa jest o pracach przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a urządzenia i maszyny, które naprawiał i konserwował odwołujący nie należały do tej kategorii.

W wyroku z dnia 29 listopada 2017 r. I UK 181/17 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że do pracy górniczej z całą pewnością należy zaliczyć prace polegające na konserwacji maszyn wydobywczych w układzie (...) (koparka wielonaczyniowa – przenośnik taśmowy – zwałowarka), który jako całość stanowi komplet urządzeń niezbędnych do wydobywania kopaliny (węgla i nakładu), czyli całego procesu technologicznego, na który składają się: urabianie, transport, składowanie. Natomiast koparki jednonaczyniowe i spycharki nie są maszynami wydobywczymi w kopalni węgla brunatnego, ale maszynami pomocniczymi. Podobne stanowisko wyraził też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 stycznia 2021 r. I USK 11/21 stwierdzając, że prace przy naprawie koparek jednonaczyniowych i spycharek, które nie są maszynami wydobywczymi w kopalni węgla brunatnego, ale maszynami pomocniczymi, nie prowadzą do ziszczenia się przesłanki pracy górniczej.

Sąd Okręgowy w całości podziela powyższe stanowisko, podkreślając, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem przepisy dotyczące warunków uzyskania emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, a zatem aby określone rodzaje pracy zostały uznane za pracę górniczą w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych muszą one opowiadać definicji ustawowej tej pracy, nie jest tutaj zatem dopuszczalna jakakolwiek wykładnia rozszerzająca. W szczególności nie ma możliwości uznania za pracę górniczą pracy jedynie pośrednio związanej z pracą związaną z wydobywaniem, transportem i zwałowaniem urobku na odkrywce.

Zdaniem Sądu praca odwołującego w spornym okresie od 01.09.1990 r. do 22.04.1991 r., od 04.11.1992 r. do 30.04.2008 r. oraz od 01.04.2016 r. do 31.12.2022 r. związana z naprawą, remontami i konserwacją sprzętu technologicznego typu koparki jednonaczyniowe, spycharki, ładowarki, przesuwarki przenośników taśmowych, układacze rur, dźwigi samojezdne nie jest pracą górniczą, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy i może być uwzględniona do nabycia prawa do emerytury górniczej.

Brak też było podstaw by uznać, że w okresie od 01.05.2008 r. do 28.02.2015 r. odwołujący wykonywał pracę górniczą w przodku, o której mowa w art. 50 d ustawy.

Zgodnie bowiem z treścią art. 50 d ust. 1 ustawy przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego:

- 1) w przodkach bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu i zwałowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących, transportujących i zwałujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych;
- 2) w drużynach ratowniczych.

Natomiast w świetle przepisu art. 50 ust. 1a ustawy przez przodek rozumie się obszar wyrobiska górniczego, w którym są wykonywane prace bezpośrednio związane z wydobywaniem kopaliny lub drążeniem tego wyrobiska, w tym ścianę,

a w odkrywkach również obszar związany bezpośrednio z urabianiem kopaliny, nadkładu lub skał otaczających oraz ze zwałowaniem, w tym formowaniem korpusu zwału, a także strefę przyprzodkową stanowiącą obszar bezpośrednio przyległy do przodka, ustalony w kopalni na podstawie organizacyjno-technicznych metod wykonywania robót górniczych, w której są wykonywane prace związane z odstawą urobku oraz utrzymaniem wyrobiska.

Odwołujący jako operator spycharki wykonywał prace związane z wyrównywaniem terenu pod koparkami, pod zwałowarkami, usuwał kamienie i transportował je w określone miejsce na odkrywce. Z materiału dowodowego wynika jednak, że w tym okresie do obowiązków ubezpieczonego należała także wyrównywanie terenu pod przenośnikami, odwołujący przepychał też nadkład przy przenośniku. Ponadto w tym czasie odwołujący był również kierowany do wykonywania prac związanych z naprawą sprzętu technologicznego jeśli pojawiła się taka potrzeba. Tak więc praca odwołującego w tym czasie miała charakter mieszany i nie zawsze polegała na wykonywaniu prac bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu czy zwałowaniu urobku. Niezależnie jednak od tych ustaleń zauważyć należy, że gdyby nawet przyjąć, że była to praca „przodkowa”, która podlega przeliczeniu w wymiarze półtorakrotnym to uwzględnienie jedynie tego okresu jako pracy w przodku nie spowoduje posiadania przez odwołującego wymaganego do nabycia prawa do emerytury okresu pracy górniczej.

W związku z powyższym Sąd uznał, że ubezpieczony nie spełnił przesłanki do nabycia prawa do emerytury górniczej bowiem nie legitymuje się okresem pracy górniczej wynoszącym co najmniej 25 lat, w tym ma co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako nieuzasadnione.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Sędzia Elżbieta Majewska